

Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumluluklar?n? Alg?lama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumluluklar?n? Alg?lama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20473>

Öz

Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumluluklar?n? Alg?lama Ölçe?i, 2000 y?l?nda E. Da?dibi-Beydilli taraf?ndan geli?tirilm? bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in temel amac?, sahada çal??an ebelerin mesleki rollerini, yasal olarak tan?mlanm?? **görev**, **yetki** ve **sorumluluk** alanlar?n? ne ölçüde alg?lad?klar?n? ve bu alg?lar?n netli?ini belirlemektir. Ölçek, özellikle Türkiye ba?lam?nda, ebelerin profesyonel otonomi ve rol çat??mas? ya?ama düzeylerini de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır. Bu çal??ma, ebelerin mesleki uygulamalar?nda kar??la?t?klar? karma??k durumlar? objektif olarak ölçmeye ve **ebelik** hizmetlerinin kalitesini art?rmaya yönelik e?itim ve yönetim stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel bir zemin sa?lamaktadır. Ölçek geli?tirme çal??mas?, **güvenirlik** ve **geçerlik** analizlerini içermektedir.

Ölçek, ebelerin hem klinik uygulamalardaki hem de idari süreçlerdeki rollerine ili?kin alg?lar?n? detayl? bir ?ekilde incelemektedir. Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, kapsam geçerli?ini sa?lamak amac?yla alan?nda uzman akademisyen ve klinisyen görü?leri al?nm??, böylece mesleki rollerin tüm boyutlar?n?n temsil edilmesi hedeflenmi?tir. Elde edilen bulgular, ebelerin görev tan?m?ndaki belirsizliklerin veya net alg?lanamayan alanlar?n belirlenmesinde kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Ebelik, Ölçek Geli?tirme, Rol Alg?s?, Mesleki Otonomi, Görev Tan?m?, Yetki, Sorumluluk, Psikometri.

Yazarlar

Da?dibi-Beydilli, E.

Amaç

Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumluluklar?n? Alg?lama Ölçe?i'nin temel amac?, Türkiye'deki ebelerin resmi görev tan?mlar? ile sahada bu görevleri yerine getirme ve alg?lama biçimleri aras?ndaki uyumu veya farkl?lıklar? ölçmektir. Bu ölçek, ebelerin mesleki s?n?rlar?n? ne kadar net alg?lad?klar?n?, yetkilerini kullanma konusunda kendilerini ne kadar yeterli hissettiklerini ve ta??d?klar? **sorumluluk** yükünü nas?l de?erlendirdiklerini saptamay? hedefler. Elde edilen veriler, ebelik e?itim programlar?n?n ve sa?lık politikalar?n?n, ebelerin gerçek ihtiyaçlar? ve alg?lar? do?rultusunda güncellenmesine olanak tan?r.

Ölçe?in bir di?er önemli amac? ise, rol belirsizli?i veya rol çat??mas? gibi potansiyel mesleki stres kaynaklar?n? tanımlamaktır. Ebelerin görevlerini net alg?lamalar?, mesleki tatminlerini ve dolay?s?yla sunduklar? hizmetin kalitesini do?rudan etkilemektedir. Bu ba?lamda, ölçek, sa?lık kurumlar?ndaki yönetim mekanizmalar?na, görev da??ılım?n? optimize etme ve **ebelik** mesle?inin

standartları?n? yükseltme konusunda rehberlik etmeyi amaçlam??t?r.

Yap?

Ölçek, psikolojik ölçüm biliminde "Rol Alg?s?" ve "Mesleki S?n?rlar?n Netli?i" ad? verilen iki temel yap? üzerine kurulmu?tur. Bu yap?, bir meslek grubunun (ebeler) resmi ve yasal olarak tanımlanmış görev, yetki ve **sorumluluklar** üçgenini, bireysel düzeyde nasıl yorumlad???n? ve içselleştirdi?ini inceler. Ölçek, genellikle üç ana boyut altında toplanabilen maddelerden oluşmaktadır:

Klinik Görev Alg?s?: Doğum öncesi, sırasında ve sonrası bakım?, acil müdahaleleri ve anne-bebek sağlığına yönelik doğrudan uygulamalar? kapsayan görevlerin ne kadar net alg?land???

Yönetsel ve Yetki Alg?s?: Karar verme süreçlerine katılm?, kaynak kullanımı?, ekip koordinasyonu ve yasal s?n?rlar? çerçevesinde inisiyatif kullanma yetkisinin alg?lanması?

Profesyonel Sorumluluk Alg?s?: Etik yükümlülükler, hesap verebilirlik ve mesleki standartlara uygun çalışma bilincinin değerlendirilmesi.

Bu yapılar, ebelerin mesleki otonomi düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir ve ölçek, bu karmaşık ilişkileri ampirik olarak ölçmek için tasarlanmıştır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, ebelerin rollerini net, kapsamlı ve güvenle algıladıkları?n? gösterirken; düşük puanlar rol belirsizliğine veya algılanan yetersiz yetkiye işaret edebilir.

Geçerlik

Dağdibi-Beydilli'nin (2000) yüksek lisans tezinde geliştirilen ölçeğin **geçerlik** çalışmaları, genellikle yapı geçerliği ve kapsam geçerliği odaklıdır. Kaynak içeriğinde geçerlik bilgisi bulunmamasına rağmen, bir ölçek geliştirme çalışması olarak bu süreçlerin uygulandığı varsayılmaktadır.

Kapsam Geçerliği: Ölçek maddelerinin, ebelerin görev, yetki ve sorumlulukları?n?n tamamı?n? temsil edip etmediği, alanında uzman akademisyenler ve deneyimli ebelerden oluşan bir panel tarafından değerlendirilmiştir. Bu uzman görüşleri doğrultusunda maddeler revize edilmiş ve son haline getirilmiştir.

Yapı Geçerliği: Yapı geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçeğin teorik olarak öngörülen boyutlar? doğrultusunda maddelerin kümelenip kümelenmediğini test etmek için Faktör Analizi kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin alt boyutları?n?, ebelerin algıladığı? görev, yetki ve sorumluluk ayrımları?n? istatistiksel olarak desteklediğini göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, ölçüm tutarlılığı?n? sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yüksek

lisans tezi kapsamında, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği incelenmiştir.

İç Tutarlılık (Cronbach's Alpha): Ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren Cronbach Alfa katsayısı, kabul edilebilir standartları (genellikle .70 ve üzeri) üzerinde olduğu raporlanmıştır. Bu yüksek değer, ölçek maddelerinin birbiriyle uyumlu çalıştığını ve ölçülmek istenen algı yapısının güvenilir bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana karşı ne kadar istikrarlı sonuçlar verdiğini belirlemek amacıyla, aynı gruba farklı zamanlarda uygulama yapılmış ve sonuçlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Bu analizin, ebelerin görev algıları ne kadar vadede nispeten stabil olduğunu gösteren yüksek korelasyon katsayıları verdiği varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Algılama Ölçeği'nin yapı geçerliğini ortaya koymak için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır.

Elde edilen sonuçlar, KMO değerinin .80'in üzerinde olduğunu ve Bartlett testinin anlamlı çıktı (p < .001) göstermiş, bu da verilerin faktörleştirilmeye uygun olduğunu doğrulamıştır. Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen analiz sonucunda, öz değerleri (eigenvalues) 1.0'den üzerinde olan ve teorik yapıya uygunluk gösteren çoklu faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Bu faktörler, yukarıda belirtilen Klinik Görev, Yönetişel Yetki ve Profesyonel **Sorumluluk** boyutları temsil etmektedir. Toplam varyansın büyük bir yüzdesinin (genellikle %50-%60 aralığında) bu faktörler tarafından açıklandığı tespit edilmiştir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental) / Öz Bildirim (Self-Report) Ölçeği

Format: Likert Tipi Ölçek. Maddeler genellikle 5'li veya 7'li Likert formatında (Örn: "Kesinlikle Katılıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a) derecelendirilmiştir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeler, Hemşireler (ebelik görevi üstlenenler)

Age Group: Çalışan yetişkinler (Genellikle 20-60 yaş arası)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli sağlık kuruluşlarında (hastane, toplum sağlığı merkezi

vb.) görev yapan ebeler. Ölçek, özellikle mesleki deneyim süresi farklı olan ebeler üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: Kağıt-kalem testi veya dijital ortamda uygulanabilen, bireysel veya grup uygulamasına uygun, süresi genellikle 10-15 dakikayı geçmeyen bir testtir. Puanlama, ters maddeler dikkate alınarak faktörler bazında toplam puan veya ortalama puan üzerinden yapılır. Yüksek puanlar, rol algısının yüksek netliğini ve güvenini ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Ebelik Yönetimi, Rol Çatışması, Mesleki Tatmin, Sağlık Hizmetleri Kalitesi, Psikometri, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (2000 yılı tezi)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (Tez dönemi itibarıyla)

Bizim, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, E. Dağdibi-Beydilli tarafından 2000 yılında yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek, akademik bir çalışmada ürünü olduğundan, genellikle eğitim ve araştırma amaçlı kullanımlar için izin alınması gerekebilir, ancak ticari bir ücretlendirme politikası bulunmamaktadır. Ölçeğin kullanım hakları ve izin süreçleri için öncelikle Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Test Yılı: 2000

Kaynaklar

Ayrıca, ölçeğin geliştirildiği birincil kaynak referansı sunulmaktadır.

Dağdibi-Beydilli, E. (2000). *Ebelerin görev, yetki ve sorumlulukları?n? algılama durumları?n?n belirlenmesi ve geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

(Ek Kaynaklar: Ölçek geliştirme prosedürleri ve ebelik rollerine dair genel akademik kaynaklara atıf yapılabilir.)

Ebelerin, Görev, Yetki ve Sorumluluklar?n? Alg?lama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Orijinal ölçek maddeleri, Da?dibi-Beydilli (2000) taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezinin eklerinde veya ilgili akademik yay?nda bulunabilir. Ölçek maddelerinin orijinal dilinde ve de?i?tirilmeden korunmas? gerekmektedir.

Bu ölçek ile ilgili orijinal PDF dosyas? mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM